

Kampania „Problem Wagi Ciężkiej” – podsumowanie.

Wraz z rozpoczęciem roku szkolnego 2022/2023 Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie zainicjowała i przeprowadziła na terenie województwa podkarpackiego akcję informacyjno – edukacyjną pt. „Problem wagi ciężkiej”.

Adresatami tych działań byli uczniowie klas I – IV szkół podstawowych, ich rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele.

Głównym celem akcji było zwrócenie uwagi na problem przeciążonych plecaków oraz dotarcie z rzetelną informacją w tym zakresie do uczniów, rodziców i nauczycieli.

W ramach kampanii prowadzonej w okresie września i października 2022 roku na terenie województwa podkarpackiego, zważono tornistry **7861** uczniów, w 84 szkołach. Pracownicy inspekcji sanitarnej przeprowadzili pomiary w 467 oddziałach klas 1-4 (305 w miastach i 162 na wsi).

Równocześnie z pomiarami wagi tornistrów przeprowadzane były zajęcia edukacyjne, które rozszerzono także na inne placówki, nie objęte pomiarami. W zajęciach uczestniczyło **9641** uczniów z 181 szkół oraz **7545** rodziców. Dodatkowo działaniami w ramach akcji objęto 54 uczniów klas V-VIII, w 3 szkołach podstawowych w powiecie strzyżowskim.

Terminy przeprowadzania akcji w poszczególnych placówkach były uzgadniane z ich Dyrektorami.

Pomiar wagi tornistrów przeprowadzono ogółem u **7861** uczniów, w tym 5564 uczniów szkół miejskich oraz 2297 szkół wiejskich.

Wysoką normę tornistrów (w przedziale 10% do 15% masy ciała dziecka) stwierdzono u 3629 uczniów natomiast niska waga tornistrów (do 10% masy ciała) została potwierdzona u 2427 uczniów.

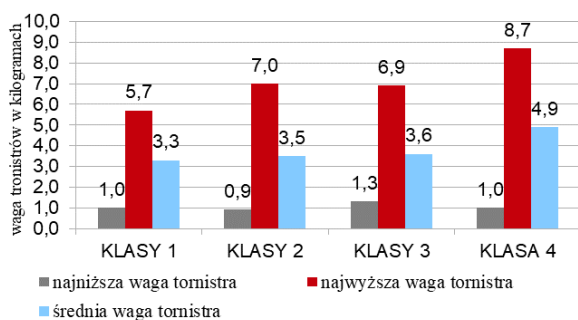
Zbyt ciężkie tornistry (powyżej 15% masy ciała) stwierdzono u **1805** uczniów (23%).

W rozbiciu na miasto i wieś procenty przedstawiały się następująco:

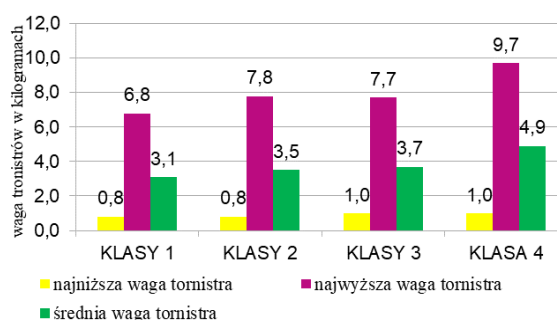
do 15 % - 46,8 % uczniów w mieście i 44,4 % na wsi; do 10% - 29,8 % uczniów w miastach oraz 33,4 % uczniów szkół wiejskich. Potwierdziła się tym samym zasada obserwowana w latach ubiegłych, gdzie maksymalna waga tornistrów uczniów szkół wiejskich była niższa niż u ich rówieśników uczęszczających do szkół miejskich.

Ciężar plecaków był bardzo zróżnicowany, najniższe wagi plecaków nie przekraczały 1 kilograma, natomiast najcięższe plecaki ważyły ponad 9 kg. Ciężar tornistrów wahał się w przedziale od 850 g do 9,7 kg w szkołach miejskich, a w szkołach wiejskich od 650 g do 8,4 kg. W odniesieniu do badań przeprowadzanych w roku 2018 dane są porównywalne i przedstawiają je poniższe wykresy.

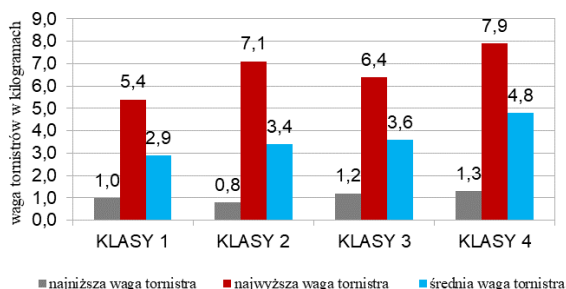
Waga tornistrów w klasach I-IV na terenach miejskich rok 2018

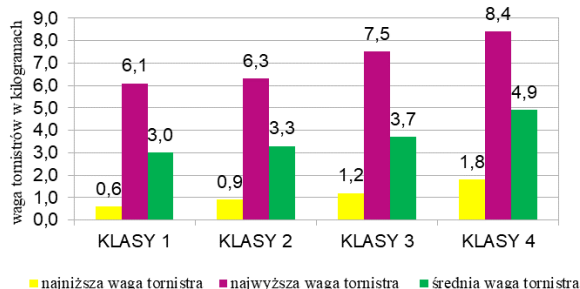
Waga tornistrów w klasach I-IV na terenach miejskich rok 2022

Waga tornistrów w klasach I - IV na terenach wiejskich rok 2018

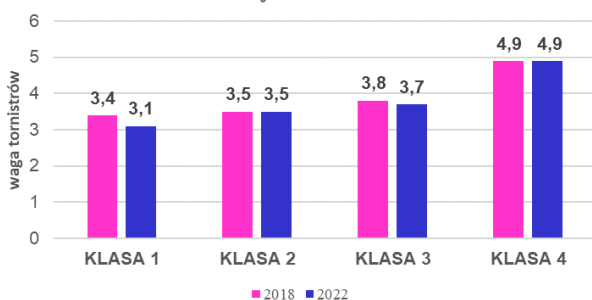
Waga tornistrów w klasach I - IV na terenach wiejskich rok 2022

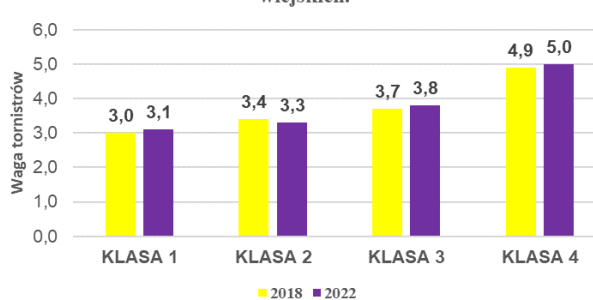
Porównując do siebie dane nie można nie zauważyć niekorzystnej zmiany w wadze najcięższych tornistrów, zarówno w szkołach miejskich jak i wiejskich. Nie można jednak mówić o ogólnej tendencji wzrostu wagi tornistrów szkolnych. Odnotowano pozytywną zmianę w klasach 1-3 szkół miejskich, w których zmniejszeniu uległa najniższa waga plecaków. Zarówno stwierdzone wzrosty jak i obniżenia należy traktować jednak bardziej jako przypadki jednostkowe, bowiem średnia waga plecaków w szkołach utrzymuje się na podobnym poziomie co 4 lata temu.

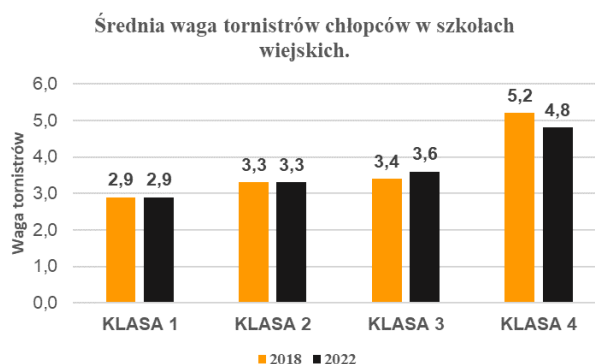
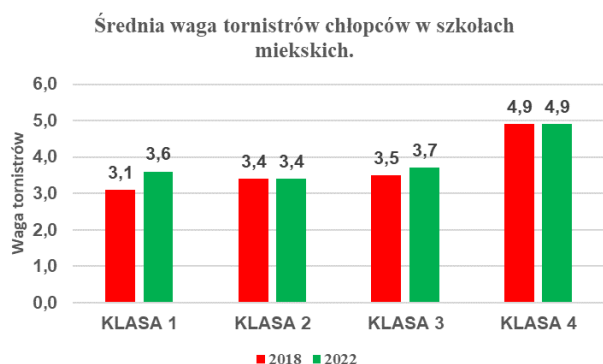
Podobnie wygląda sytuacja porównując do siebie wagi plecaków dziewczynek i chłopców.

Średnia waga tornistrów dziewczynek w szkołach miejskich.

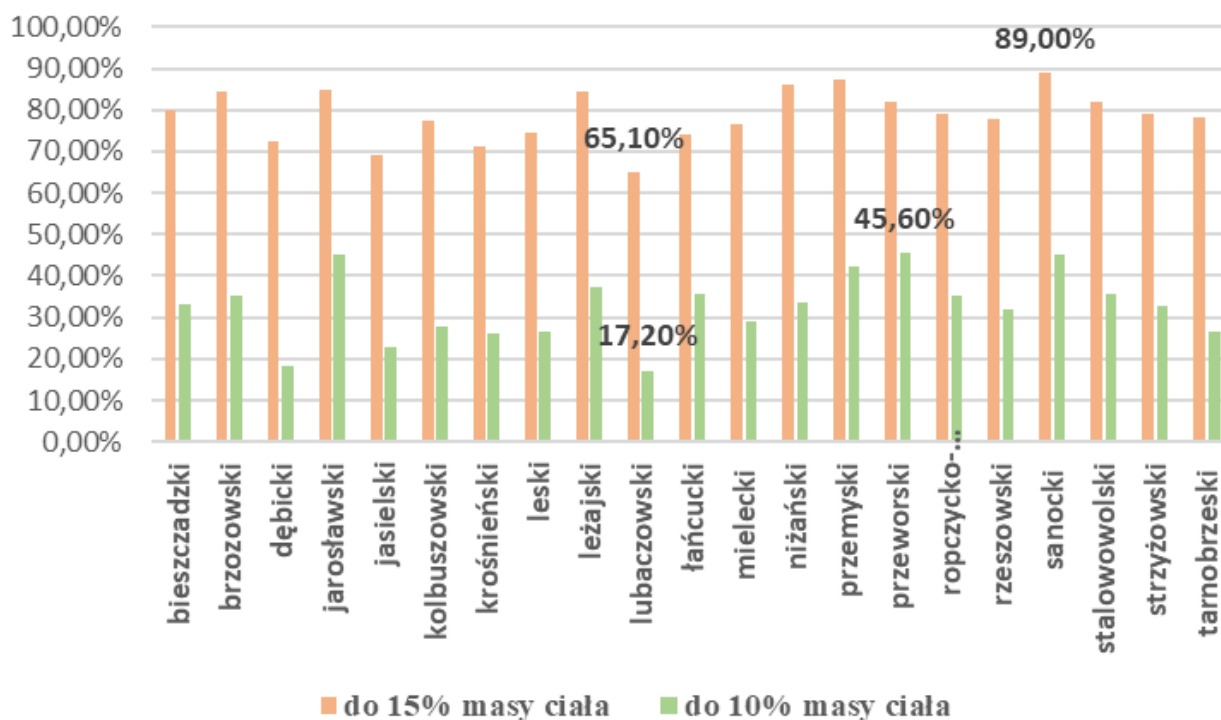
Średnia waga tornistrów dziewczynek w szkołach wiejskich.

Z przeprowadzonych badań (podobnie jak w roku 2018) wynika, iż tornistry dziewczynek są nieznacznie cięższe niż ich rówieśników. Tendencja ta dotyczy zarówno szkół zlokalizowanych w miastach jak i na terenach wiejskich.

Procent tornistrów mieszczących się w wysokiej i niskiej normie w na terenie poszczególnych powiatów.

Obciążenie uczniów tornistrami rozkładało się różnie w poszczególnych powiatach. Najbardziej obciążone były dzieci na terenie powiatu lubaczowskiego gdzie odnotowano najmniej uczniów posiadających tornistry w wysokiej oraz niskiej normie (65,10 % i 17,20 %). Szkoły,

których uczniowie najliczniej posiadali tornistry w wysokiej normie (do 15 % masy ciała ucznia) funkcjonują na terenie powiatu sanockiego, natomiast biorąc pod uwagę normę niską (do 10% masy ciała ucznia), najlepiej wypadli uczniowie szkół z powiatu przeworskiego. Najmniejszą różnicę pomiędzy oboma wskaźnikami stwierdzono na terenie powiatu łańcuckiego gdzie wysoką normę osiągnęło 74,5 % uczniów a niską 35,8 %, natomiast największą na terenie powiatu dębickiego gdzie 72,4 % tornistrów było w normie wysokiej i tylko 18,10 % w normie niskiej.

Wszystkie szkoły, które zostały objęte akcją zapewniały, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, miejsce do pozostawiania przyborów i podręczników w postaci:

- szafek indywidualnych – 25 szkół,
- szafki uczniowskie na 2-3 uczniów – 7 szkół,
- wyznaczonego miejsca w salach – 46 szkół,
- inne – 6 szkół.

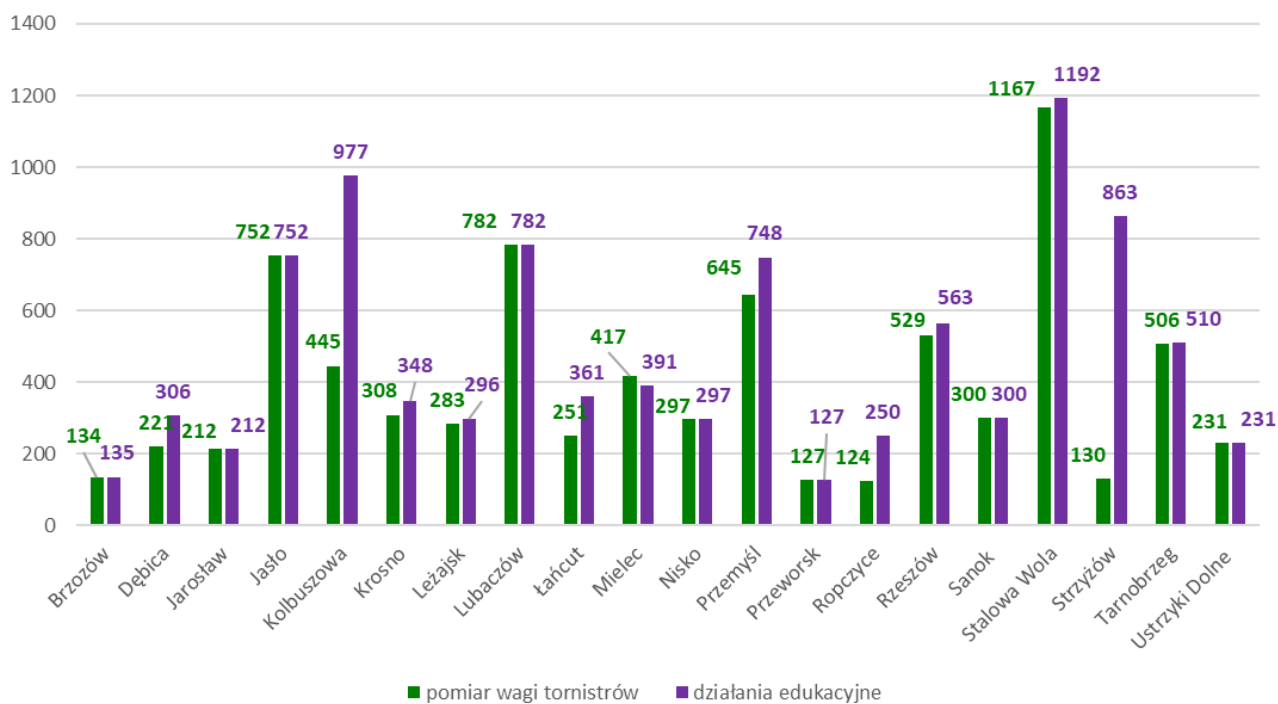
Pracownicy Powiatowych Stacji Sanitarno–Epidemiologicznych z terenu województwa podkarpackiego w okresie trwania akcji przeprowadzili:

- 55 spotkań informacyjno–edukacyjnych dla 4 411 rodziców,
- 147 spotkań informacyjno–edukacyjnych dla 566 nauczycieli,
- 260 pogadanek/spotkań dla 9 193 uczniów.

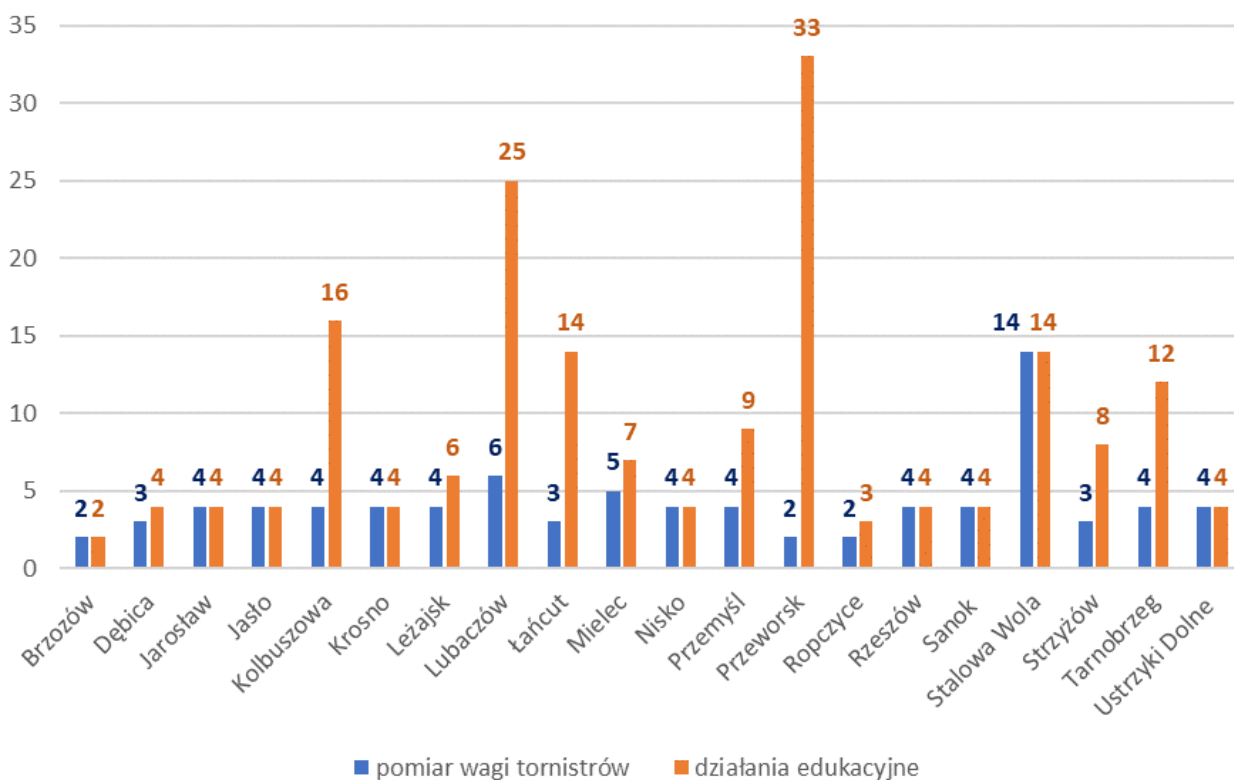
Ponadto w celu popularyzacji działań opracowano i zamieszczono w mediach społecznościowych 173 posty informacyjno – edukacyjne oraz relacje z prowadzonych działań w szkołach. Informacje na temat celu i przebiegu akcji zamieszczono na stronach internetowej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno – epidemiologicznej oraz na stronach 20 Powiatowych Stacji. Prowadzone działania w ramach akcji śledziły również lokalne media, publikując relacje, informacje. Na potrzeby akcji Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna opracowała i wydała materiały (plakaty i broszury) w ilości 10 000 ulotek i 5 000 plakatów.

Zestawienia działań przeprowadzonych przez poszczególne powiatowe stacje przedstawiają poniższe wykresy.

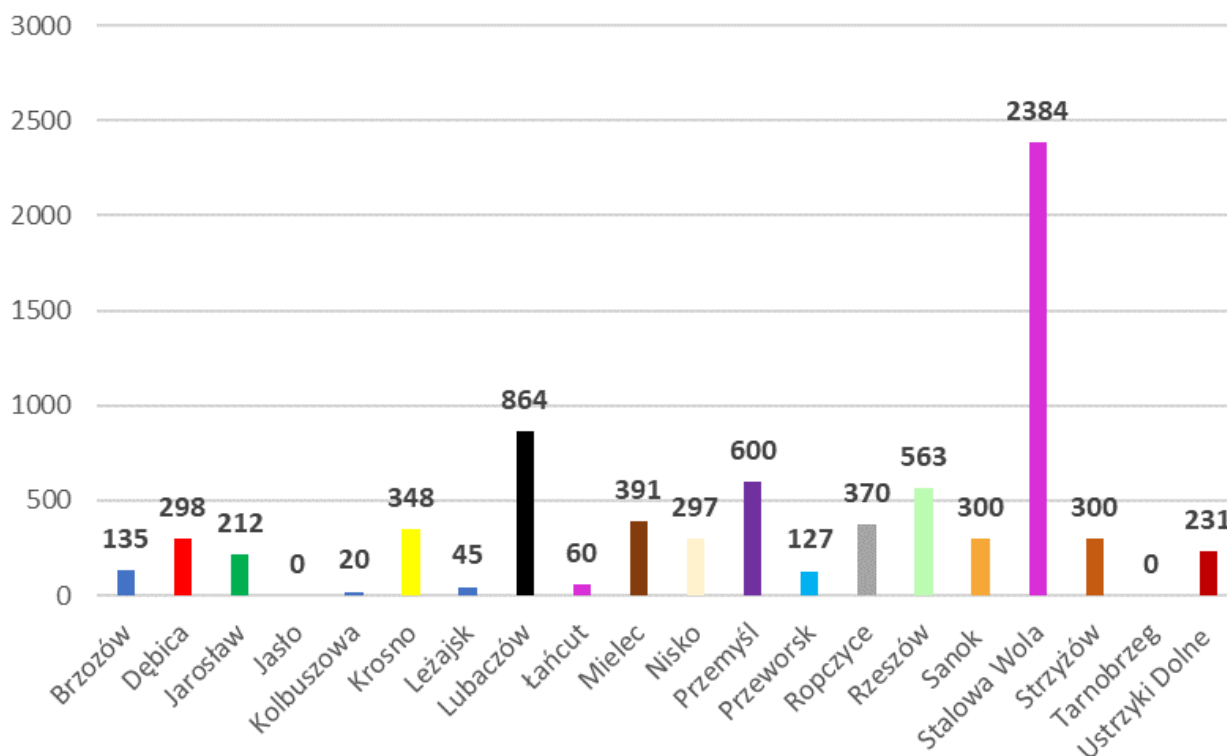
Liczba dzieci objętych pomiarem wagi tornistrów i działaniami edukacyjnymi.

Liczba szkół w których przeprowadzono akcję.

Liczba rodziców objętych działaniami edukacyjnymi przez poszczególne PSSE.

Mamy nadzieję, że zorganizowana przez nas akcja „Problem wagi ciężkiej” wpisze się na stałe w kalendarz prowadzonych corocznie przez Państwową Inspekcję Sanitarną województwa podkarpackiego działań edukacyjnych. Z informacji uzyskanych zarówno od realizatorów działań, jak ich adresatów, wynika, że nasza akcja uświadomiła uczniom, jak prawidłowo spakować tornistry i dlaczego wkładanie do nich zbędnych rzeczy może zaszkodzić ich kręgosłupom, a rodzice i opiekunowie będą znali prawidłowe normy dotyczące ciężaru. Natomiast nauczyciele będą wymagali noszenia do szkoły tylko niezbędnych podręczników i zeszytów, a także przekazywali niezbędne informacje z tego zakresu rodzicom i opiekunom.

Trzeba podkreślić, iż mimo stwarzania przez placówki możliwości pozostawiania części podręczników i przyborów szkolnych, uczniowie nadal noszą zbyt ciężkie plecaki. W głównej mierze wynika to z konieczności zabierania książek do domu, aby przygotować się do następnego dnia nauki szkolnej.

Elementem dodatkowym przy pomiarze wagi tornistrów była możliwość dokonania analizy porównawczej w wadze samych dzieci, i o ile w klasach pierwszych i drugich nie ma zmian w średniej wadze zarówno dziewczynek jak i chłopców, o tyle w klasach trzecich i czwartych średnia waga uległa zwiększeniu w porównaniu do roku 2018. W klasach trzecich u dziewczynek z ze średniej 32,5 do 34 kg, w klasach czwartych z 36 do 38,9 kg, natomiast u chłopców z 33,8 do 34,9 kg w klasach trzecich i w czwartych z 37,1 do 39,7 kg.

